

No 178.

Af Herr M. Huss: *Rörande ändring af §§ 32, 33, 34, 37, 55, 59, 68, 71 och 72 Riksdags-ordningen, samt af §§ 96 och 98 Regeringsformen.*

Redan vid de första riksdagarne efter den nya Riksdagsordningens införande inträffade, att svårigheter mötte för handläggning af alla ärenden inom den uti Riksdags-ordningen bestämda tiden. Under de sista två å tre veckorna af riksdagarnes sammanvaro hopades göromålen till den grad, att man nödgades mer än tillbörligt påskynda deras afgörande, beklagligtvis ofta på grundlighetens bekostnad. Enahanda förhållande har under följande riksdagar återupprepats, och det uti en för hvarje riksdag allt mera betänkelig grad. Ej så få ganska viktiga frågor hafva måst falla till följd af bristande tid för nödig utredning. Man har nemligen ej sällan nödgats, så godt som obesedt, afslå många framställningar, som det vill synas, endast för att på något formenligt sätt komma ifrån dem. Tydligast framstod nu nämnda förhållande vid sist förflutne riksdag, då, oaktadt densamma måste förlängas elfva dagar utöfver den föreskrifna tiden, många viktiga ärenden under dess sista veckor afgjordes, man kan väl säga, med snälltågsfart. Att ett sådant förhållande ej i längden kan annat än utöfva ett menligt inflytande på Riksdagens anseende och verksamhet är uppenbart; och då ärendenas mängd år från år antagligen kommer att ökas, torde det vara skäl att undersöka, huruvida icke utvägar kunna beredas att, utan rubbning af Riksdags-ordningens hufvudprinciper, åstadkomma någon förenkling uti riksdagsmaskineriet, hvarigenom mycken tid kunde blifva inbesparad. Exempel på huru tiden, att jag så må säga, bortslösas vid

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 17 Häft.

riksdags början ligger nära till hands, alldenstund nu pågående riksdag derpå lemna det tydligaste bevis; det egentliga riksdagsarbetet i Utskotten, företrädesvis Stats-Utskottet, började nemligen ej förr än den 2 Februari, d. v. s. på nittonde dagen efter den för riksdags sammanträde bestämda tid.

Till följd häraf får jag föreslå följande förändringar i nu gällande Riksdags-ordning.

1:o. I afseende å motionstiden.

Denna tid upptager för det närvarande enligt 55 § Riksdagsordningen 10 dagar af Kamrarnes i grundlagen medgifna arbetstid. Under dessa dagar hvila till hufvudsaklig del riksdagsgöromålen, alldenstund Utskotten ej kunna börja sina arbeten förrän motionerna i sin helhet till dem inkommit. Till förekommande af detta menliga förhållande synes ligga närmast till hands, att *tiden* eller *sättet* för motioners afgifvande till Riksdagen förändras. Antagas kan, att hvarje riksdagsman, innan han infinner sig vid riksdagen, redan öfvertänkt och utarbetat de motioner, hvilka han ämnar väcka, och att endast sådana motioner, som kunna blifva föranledda af Kongl. Maj:ts Proposition angående statsverkets tillstånd och behof, behöfva efter riksdagens början utarbetas. Jag föreslår därför följande tvänne alternativa förändringar i fråga om motioners väckande:

a) att motion, som tillhör Ständigt Utskotts behandling, skall göras inom *fyra dagar* från riksdags öppnande. Erfarenheten under sednare riksdagar har nogsamnt ådagalagt, att den uti § 55 Riksdagsordningen medgifna motionstid af tio dagar är alltför rundligt tilltagen. Motionernas antal inom Första Kammaren har städse varit föga talrikt; inom den Andra har det år efter år nedgått. Då motionerna derstädes vid 1867 års riksdag uppgingo till 285, vid 1868 års till 334, vid 1869 års till 350, äro de vid innevarande riksdags motionstids slut endast 175. Antagligen komma de att uti denna Kammare än vidare nedgå, hvadan fyra dagars motionstid med all säkerhet kan anses blifva fullt tillräcklig. För den sålunda föreslagna förändringen behöfver nämnde § af Riksdags-ordningen ej omredigeras på annat sätt, än att uti densamma i stället för *tio dagar* införes *fyra dagar*; eller

b) motioner, som tillhöra Ständigt Utskotts behandling, böra sednast dagen före Riksdagens sammanträde vara skriftligen inlemnade eller med posten insända till Justitie-ombudsmannen. Omedelbart efter

riksdagens öppnande skola de inkomna motionerna öfverlemnas till Kamrarnes talmän och föredragas af dem i de respektive Kamrarne för remiss till vederbörande Utskott. Undantag från nämnda bestämmelse skulle dock, utöfver hvad 55 § Riksdags-ordningen bestämmer, uttryckligen göras för motioner, som föranledas af eller eljest stå i sammanhang med Kongl. Maj:ts Proposition angående statsverkets tillstånd och behof. Dylika motioner skulle kunna få göras under tre dagar från riksdagens öppnande. Efter min uppfattning borde följaktligen, i händelse alternativet b) godkännes, 55 § Riksdags-ordningen erhålla ungefärligen följande lydelse:

»Motion i ämne, som tillhör Ständigt Utskotts behandling, må sednast dagen före den, då Riksdagen enligt § 2 skall sammanträda, skriftligen affattad, aflemnas eller med posten vara insänd till Riksdagens Justitie-ombudsman och skall genast efter Riksdagens öppnande af honom öfverlemnas till talmannen i den Kammare, motionären tillhör; hvarefter motionen der föredrages af talmannen. Sedermera må sådan fråga, med undantag af grundlagsförslag, icke kunna af riksdagsman väckas, utan såvida den föranledes af eller eljest står i sammanhang med Kongl. Maj:ts Proposition om statsverkets tillstånd och behof, och då under tre dagar sedan denna blifvit till Riksdagen öfverlemnad; eller af redan inom — — — — — föranledes.

I ämne — — — — — framställas.

Motion, som väckes sedan riksdagen börjat, bör alltid skriftligen — — — — — sammanföras.»

2:o. Riksdagsfullmakternas granskning.

Denna granskning upptager nu vid hvarje riksdagsperiods början åtminstone tvenne dagar och äfven vid följande riksdagar en dag. Härvid synes den förändring utan svårighet kunna ske, att fullmakterna några dagar före riksdagens början skola af riksdagsmannen sjelf eller genom Konungens Befallningshafvande inlemnas till Justitie-statsministern för anställande af den föreskrifna granskningen, om bör vara fulländad

till den dag, då Riksdagen sammanträder. § 32 Riksdags-ordningen skulle till följd häraf omredigeras ungefärligen på följande sätt:

»1. Den, som blifvit — — — — — till granskning uppvisa å tredje dagen före den, då Riksdagen enligt § 2 sammanträder, eller, om — — — — — derefter ske kan. Riksdagsman från annan ort än hufvudstaden ege att sin fullmakt till Justitie-statsministern med posten insända eller för fullmaktens uppvisande anlita Konungens Befallningshafvande i det län, der han är boende; vare dock i ty fall pliktig dit inlemna fullmakten i så god tid, att den hinner afsändas och inkomma till Justitie-statsministern före den dag, nyss är sagdt. Fullmakternas granskning, som skall ske — — — — — och skall vara fulländad till den dag, då Riksdagen sammanträder.»

3:o. *Utnämning af talmän och vice talmän.*

Den nu föreskrifna ceremonien, att Riksdagens Kamrar genom deputationer uppvakta Konungen för att begära talmän och vice talmän, synes ej vara af sådan vigt att den förtjenar bibehållas. Hvarken Konungens Majestät eller Riksdagens värdighet skulle lida derigenom att Konungen, så snart Justitie-statsministern anmält, att berättelsen om fullmakternas granskning blifvit Kamrarne meddelad, samt till Konungen aflemnadt uppgift å riksdagsmännen, utnämnde talmän samt genom Statsråds-ledamot derom underrättade Kamrarne. Härigenom blefve Riksdagen redan vid sin början konstituerad. Första punkten i § 33 skulle således lyda ungefär på följande sätt:

»Så snart — — — — — Justitie-statsministern, eller den i hans ställe förordnad är, hos Konungen anmält, att berättelse om förloppet om den i mom. 1 af i ästföregående § föreskrifna granskning blifvit meddelad Kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, utnämner Konungen talman och vice talman för hvardera Kammaren bland dess ledamöter; hvarom Kamrarne genom någon Stats-Rådets ledamot underrättas.»

4:o. Riksdagens öppnande.

Jag föreslår härför följande förenkling: Då Riksdagen redan å första söcknedag efter den dag, då Riksdagen sammanträder, bör erhålla underrättelse om hvilka Konungen behagat utse till talmän, samlas utan särskild kallelse Riksdagens båda Kamrar näst derpå följande söcknedag till gudstjenst och derefter å rikssalen till plenum plenorum för Riksdagens öppnande af Konungen. För detta ändamål bör 34 § första punkten så ändras:

»å den söcknedag, som följer näst efter den, då talmän blifvit af Konungen utnämnde, öppnas Riksdagen af Konungen å tid, som dertill utsättes.»

5:o. Utskottens tillsättning.

Efter plenum plenorum på rikssalen möter intet hinder för tillsättande af de Ständiga Utskotten. De förberedande åtgärder, som härför må vara erforderliga, synas kunna medhinnas under de fyra dagarne för motioners afgifvande, så att valen kunde försiggå på femte dagen från Riksdagens öppnande, under förutsättning att alternativet a) uti ofvan anförda punkt 1:o finnes antagligt; antages åter alternativet b) torde två dagar för sagde ändamål vara tillräckliga. Att förkorta tiden för de förberedande åtgärderna till utskottsvalen torde dessutom vara ganska lämpligt, till förebyggande af de mångahanda bearbetningar, som i och för dessa val pläga ega rum. I § 37 skulle således orden »åtta» dagar utbytas emot »fem» dagar, om alternativet a) antages; tre dagar för alternativet b).

Genom nu nämnda förslag, af hvilka intet rubbar någon af Riksdagsordningens grundbestämmelser, skulle riksförsamlingen i öfverensstämmelse med det förhållande, som eger rum i våra grannländer Norge och Danmark, kunna vara i verksamhet nästan omedelbart efter dess officiella sammanträdande, i stället för att, som nu är fallet, 14 dagar och derutöfver förflyta, innan det egentliga riksdagsarbetet kan sägas vara i full gång.

Under riksdagens fortgång skulle äfvenledes för tids vinnande åtskilliga förenklingar kunna införas. Jag inskränker mig dock till att föreslå följande tvänne:

A) *Ärendenas bordläggning.* Nuvarande stadgande i § 59, enligt hvilket hvarje betänkande kan komma att bordläggas *två* gånger, orsakar ej ringa och mången gång onödig tidspillan, i synnerhet betänklig då riksdagen lider mot slutet. Ett betydligt flertal af ärenden, af mindre vigtig beskaffenhet, synas ej tärva en andra bordläggning, utan kunde utan olägenhet företagas till afgörande efter första bordläggningen. Bestämmandet af, hvilka ärenden skulle bordläggas tvänne gånger, kunde öfverlemnas till talmanskonferensen och dess beslut tillkännagifvas å föredragningslistan. § 59 skulle följaktligen förändras på följande sätt:

»Betänkande, som af — — — — —
åter göras hvilande, der ej talmanskonferensen, med hänsyn till frågans mindre vikt, föreskrifvit att endast en bordläggning må ega rum.

Då saken — — — — — företagas.»

B) *Valen af Riksdagens delegationer och Justitie-ombudsmannen.*

Dessa val böra ske för hvart tredje år i likhet med hvad redan är stadgadt om valen af den s. k. Opinionsnämnden och komiterade för tryckfrihetens vård.

Riksdagens revisorer af Statsverket, Riksbanken och Riksgäldskontoret väljas nu för hvarje riksdag; men fråga blir här, om det ej skulle vara för sjelfva revisionen vida ändamålsenligare, om de valdes för trenne år i sender, d. v. s. för hvarje valperiod till Andra Kammaren. Härigenom skulle en önskvärd kontinuitet uti revisionen erhållas, då samma personer handhade densamma under flera på hvarandra följande år. Erfarenheten har ock visat, att Kamrarne för att bibehålla dylik kontinuitet oftast invälja samme revisorer det ena året efter det andra.

Fullmäktige i Banken och Riksgäldskontoret kunde äfven af enahanda skäl utses för tre år i sender och detta så mycket heldre, som ganska få personalförändringar inom dessa delegationer förekommit genom valen under de sednaste sju riksdagarne, och de förändringar, som egt rum, merendels inträffat till följd af afsägelse antingen före eller efter valen.

Hvad slutligen angår val af *Justitie-ombudsman*, så innebär nu gällande föreskrift, att han hvarje riksdag skall omväljas, flera olägenheter, bland hvilka endast må nämnas, att den valde Justitie-ombudsmannen,

som ej med säkerhet kan beräkna sin embetstid längre än ett år, ej kan under denna korta tid medhinna utarbета och till Riksdagen framställa några mera genomgripande förändringar, vare sig i lagstiftning eller lagskipning, hvilket han deremot, om han valdes för en period af tre år, lättare blefve i tillfälle att göra. Denna åsigt synes ock Riksdagen hafva följt, alldenstund samme person, allt sedan nu gällande Riksdagsordnings införande, för hvarje riksdag blifvit omvald.

Genom de här föreslagna ändringar i fråga om nämnda vals förnyande endast hvart tredje år skulle en ej obetydande tidsbesparing vinnas. Förslaget föranleder till ändring i 96 och 98 §§ Regeringsformen samt 68, 71 och 72 §§ Riksdagsordningen.

Om remiss af denna motion till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 6 Februari 1874.

Magnus Huss.